

STILOVI AFEKTIVNE VEZANOSTI I GEŠTALT PSIHOTERAPIJSKI PRISTUP

MARIJANA
VELIČKOVIĆ

- KOJI SU TO ZA VAS NAJVAŽNIJI ODNOSI IZ PROŠLOSTI?
- KOJI SU ZA VAS BITNI ODNOSI U SADAŠNJOSTI?
- KAKVOG SU KVALITETA BILI?
- KAKVI SU SADA?
- ŠTA NOSITE U ISKUSTVU IZ NJIH?
- ZADOVOLJSTVA ILI ?

• **ZNAČAJ PRVOBITNO FORMIRANIH OBRAZACA KONTAKTIRANJA**
OGLEDA SE U TOME ŠTO NAM ONI SLUŽE KAO “MODEL” ZA VEĆINU KASNIJIH KONTAKATA I POVEZIVANJA SA DRUGIM.

• **STILOVI AFEKTIVNIH VEZA**

- SIGURAN STIL

- NESIGURAN STIL

IZBEGAVAJUĆI STIL AF. V.

PREOKUPIRANI STIL AF. V.

DEZORGANIZOVAN – NEORGANIZOVAN STIL

AMBIVALENTAN STIL AF. V.

- 80% STILOVA RANIH AF. VEZA SE ODRŽAVAJU I KASNIJE TOKOM ŽIVOTA
(AINSWORTH, 1991)

- POSTOJI POVEZANOST IZMEDJU NESIGURNIH STILOVA AF. V. I KASNIJEG
RAZVOJA DEPRESIVNIH SIMPTOMA KOD ADOLESCENATA
(SUND & WICHSTROM, 2002)

- PREOKUPIRANI STIL AF. VEZA DOPRINOSI I POSEBNO POVECAVA RIZIK
ZA POJAVU DEPRESIVNOSTI
(GEORGE & WEST, 2002)

• **FAKTORI KOJI UTIČU NA FORMIRANJE STILA AFEKTIVNE VEZANOSTI:**

UNUTRAŠNJI (TEMPERAMENT)

SPOLJAŠNJI (SREDINA, NEGOVATELJI...)

• **OGLEDANJE MAJKE**

KAO NEGOVATELJA PREDSTAVLJA

META REPREZENTACIJU

DEČIJEG ISKUSTVA I IGRA

KLJUČNU ULOGU U

DETETOVOJ ORGANIZACIJI

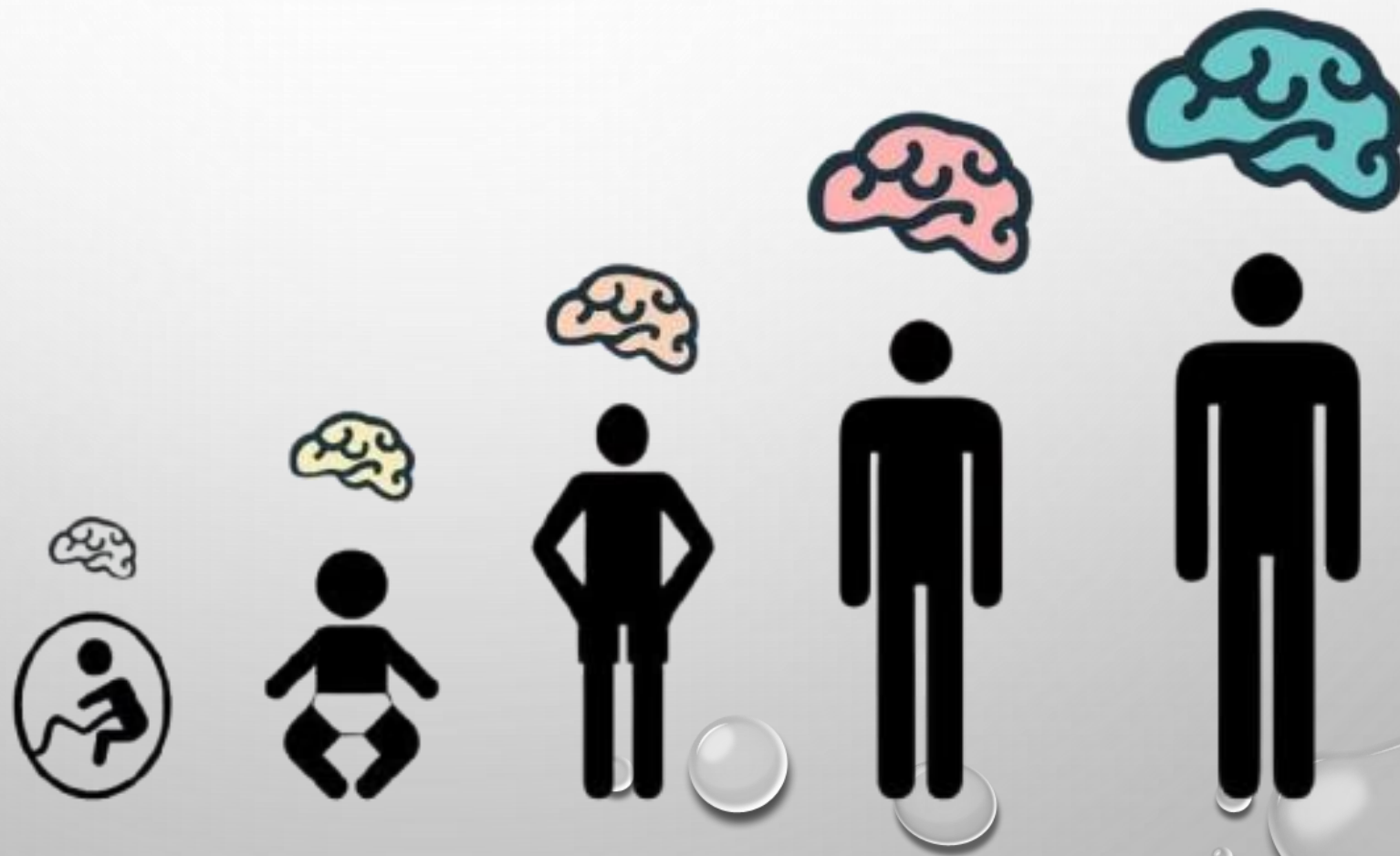
SELFA.

- PRENOŠENJE MODELA PO KOME SE FORMIRAJU AF. V. SE DEŠAVA I TRANSGENERACIJSKI.
- MODEL KOJI RODITELJ NOSI IZ SVOG SISTEMA JE INTERNI RADNI MODEL I SADRŽI ISKUSTVO IZ KOG ON OBLIKUJE SVOJ STIL RODITELJSTVA.

- **NEUROPLASTIČNOST** JE KAPACITET I KANAL KROZ KOJI SE OTVARA PROSTOR ZA REKREACIJU DRUGAČIJEG STILA AFEKTIVNE VEZANOSTI.
- KROZ TAJ KANAL SE MOŽE DELOVATI U PSIHOTERAPIJSKOM PROSTORU.

- U GEŠTALT PSIHOTERPIJSKOM PROSTORU SE STILOVI AF V REKREIRAJU, ZA TO JE POTREBNO STVORITI SIGURNU BAZU ZA KLIJENTE KROZ RAD NA:

DIJALOGU,
KONTAKTU,
POVEĆANJU SVESNOSTI,
UOČAVANJE PREKIDA CIKLUSA KONTAKTA,
MEĐUZAVISNOSTI OVDE I SADA,
ORGAZMIČKU SAMOREGULACIJU,
ODGOVORNO ODGOVARANJE I
PREUZIMANJE ODGOVORNOSTI

(JONTEF 1993, JOYCE SILLS 2018, LOBB & TAYLOR 2024)

Gestalt

EAPTİ-SEB

Evropski akreditovan obrazovni
institut za psihoterapiju
Studio za edukaciju Beograd

- RAZLIČITE STILOVE AFEKTIVNIH VEZA U PSIHOTERAPIJSKOM PROSTORU UGLEDAVAMO KOD TRANSVERNIH I KONTRATRANSVERNIH REAKCIJA, PROJEKCIJA I TO POSTAJE ALAT U TERAPIJSKOM SETINGU.
- MOŽEMO IH POSMATRATI KAO MODELE NA JEDNOM KONTINUMU, SA VEROM DA VEĆINA LJUDI MOŽE DA PREPOZNA KRETANJE DUŽ TOG KONTINUMA U RAZLIČITIM KONTEKSTIMA, KROZ RAZLIČITE ODNOSE I U RAZLIČITO VREME (*HARIS,1996*)

- OSOBE SA SIGURNIM STILOM AF V IMAJU DOBRU OSNOVU ZA AGRESIREANJE KA SREDINI.
- SELF NA GRANICI KONTAKTA JE FLEKSIBILAN, JER SREDINU KONTAKTIRA IZ OSEĆAJA POVERENJA I SIGURNOSTI.
- KONTAKT TERAPEUTA SA KLIJENTIMA KOJI IMAJU SIGURAN STIL AFEKTIVNE VEZANOSTI, MOŽEMO POREDITI SA TIHOM REKOM KOJA PROTIČE KROZ POZNATI PEJZAŽ (HARRIS, 1996)

Gestalt

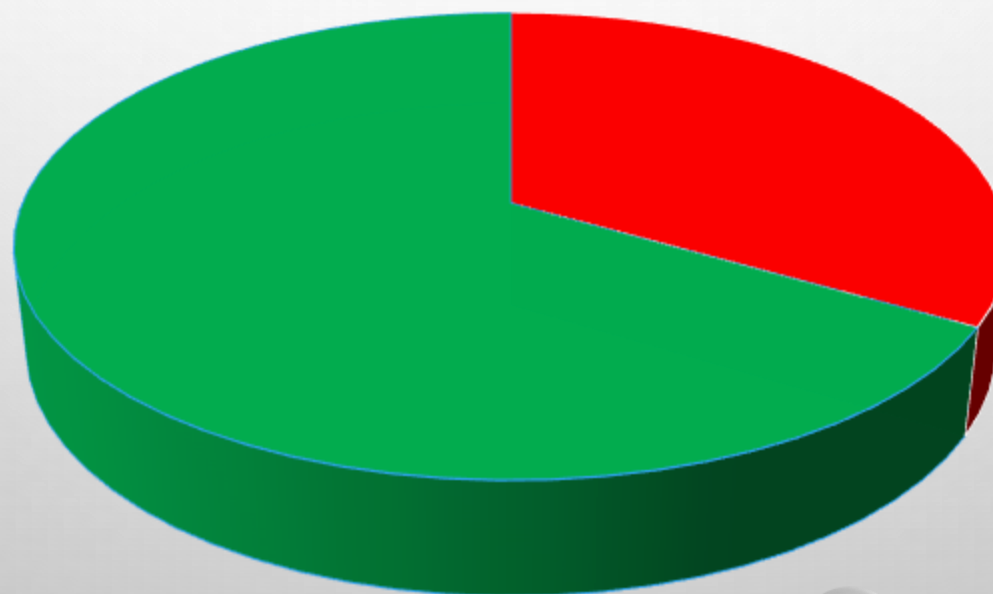
EAPTI-SEB

Evropski akreditovan obrazovni
institut za psihoterapiju
Studio za edukaciju Beograd

- OSOBE SA **NESIGURNIM STILOM** AFEKTIVNE VEZANOSTI OD TERAPEUTA IZISKUJU STABILNO PRISUSTVO.
- POTREBNO JE DA TERAPEUT BUDE STABILNA TAČKA OSLOMCA NA KOJU KLIJENT MOŽE DA SE OSLONI.
- NAJRANIJA ISKUSTVA KONTAKTA ŽIVE, OVDE I SADA, KROZ ODNOS SA SOBOM I DRUGIMA. ONA SE KROZ TRANSFER I KONTRATRANSFER OSLIKAVAJU KAO “**PRIMARNE DRAME**” KLIJENTA. TA ISKUSTVA SU UTELOVLJENA U KLIJENTOVOM: PONAŠANJU, U FIZIOLOGIJI, U PRIČAMA I METAFORAMA (SADRŽAJ, STIL, NARRATIV), U FANTAZIJAMA, KROZ KLIJENTOVO UNUTRAŠNJE I SPOLJAŠNJE PREKIDANJE CIKLUSA KONTAKTA.
- POSTAVLJA SE PITANJE: **U KOJOJ RANOJ FAZI RAZVOJA BI OVAJ PREKID BIO USPEŠNO UPRAVLJANJE KUMULATIVNIM NEUSPESIMA?**

- ČAK 1/3 OPŠTE POPULACIJE NIJE ISKUSILA SIGURAN STIL AFEKTIVNE VEZANOSTI.
- TAJ PROCENAT KOD LJUDI KOJI POSEŽU ZA PSIHOTERAPIJSKOM PODRŠKOM JE ZNAČAJNO VEĆI (HARRIS 1996)

AFEKTIVNE VEZANOSTI

■ NESIGURAN STIL

■ SIGURAN STIL

TERAPEUT – KLIJENT U TERAPIJSKOM PROSTORU

- SIGURAN OBRAZAC ILI STIL AFEKTIVNE VEZANOSTI OMOGUĆAVA KLIJENTIMA DA LAKŠE PRIHVATE TERAPEUTSKE INTERVENCIJE.
- NA TERAPEUTA SE OSLANJAJU BEZ PREVELIKE ZAVISNOSTI I LAKO ISTRAŽUJU DUBLJE SLOJEVE SVOG IDENTITETA.

- KLIJENTI SA NESIGURNIM OBRASCIMA AFEKTIVNE VEZANOSTI U SEBI NOSE DINAMIKU BORBE I NAPETOSTI, KOJE ČESTO ODRAŽAVAJU RANE POVREDE I MANJAK EMOCIONALNE PODRSKE U DETINJSTVU.
- NJIHOVI ODNOSI SA NEGOVATELJIMA SU BILI NAJČEŠĆE NESIGURNI, PREKINUTI I KONFUZNI I TO KASNIJE UTIČE NA NJIHOV KAPACITET ZA KREIRANJE KVALITETNIH ODNOSA I VEZA SA DRUGIMA U ODRASLOM DOBU.
- RAD SA KLIJENTIMA KOJI IMAJU NESIGURAN OBRAZAC AFEKTIVNE VEZANOSTI OD TERAPEUTA IZISKUJE SUPTILNIJI PRISTUP I DODATNO STRPLJENJE.
- OVI KLIJENTI ČESTO, NESVESNO OČEKUJU DA, TERAPEUT ISPUNI FUNKCIJU STABILNE PRISUTNOSTI – NEKOGA KO JE U RANOM RAZVOJNOM PERIODU NESDOSTAJAO.
- ČESTO SU NAVIKNUTI NA EMOCIONALNU DISTANCU I AMBIVALENTNOST.

- TERAPEUT ĆE U TOM SLUČAJU PAŽLJIVO GRADITI ODNOS POVERENJA I PODRŠKE, KORISTEĆI EMPATIJU, DOSLEDNOST, STABILNOST KAKO BI U TERAPIJSKOM PROSTORU DOŠLO DO EMOCIONALNOG UCELJENJA.
- IZ SIGURNO IZGRAĐENOG ODNOSA **TERAPEUT – KLIJENT** EKSPERIMENTISANJE PREDSTAVLJA ALAT ZA UGLEDAVANJE NESIGURNIH OBRAZACA AFEKTIVNOG VEZIVANJA.

- KLIJENTE SA **SIGURNIM STLOM AFEKTIVNIH VEZA** TERAPEUTI ČESTO OPISUJU KAO KREATIVNE, SAMOSTALNE, DOPADLJIVE
- OVI KLIJENTI LAKO KOMPLETIRAJU GEŠTALT I OSEĆAJU VIŠE ZADOVOLJSTVA U FAZI POVLAČENJA.

- DOK JE U RADU SA KLIJENTIMA KOJI IMAJU **NESIGURAN STIL AFEKTIVNE VEZANOSTI** POTREBNO DA TERAPEUT KONTINUIRANO BUDE SVESTAN GRANICA KLIJENTOVIH EMOCIONALNIH KAPACITETA, POSEBNO KADA SU U PITANJU EKSPERIMENTI KOJI MOGU DA IZAZOVU UZNEMIRENOST I RETRAUMATIZACIJU.

- KOD **AMBIVALENTANOG STILA AFEKTIVNE VEZANOSTI** KOJI PRIPADA NESIGURNOM OBRASCU AFEKTIVNE VEZANOSTI DOMINANTAN MEHANIZAM KREIRANJA KONTAKTA I OMETANJA U CIKLUSU KONTAKTA JE KONFULENCIJA .

U TERAPIJSKOM SETINGU TERAPEUT NE OSEĆA JASNU I JAKU GRANICU KONTAKTA KOJA JE U VEZI SA SADAŠNOŠĆU.

- TAKVE KLIJENTE TERAPEUT MOŽE DOŽIVETI KAO LEPLJIVE, KAO NEKOGA KOME JE POTREBNA DODATNA PODRŠKA I VAN TERAPIJSKOG SETINGA, KAKO NEBI ISKUSILI PONOVO OSEĆAJ NAPUŠTENOSTI.

- KONTATRANSVERNA PITANJA:

DA LI SAM PREVIŠE ZAINTERESOVAN/A ZA OVOG KLIJENTA?

DA LI ŽELIM DA POBEGNEM OD OVOG KLIJENTA?

- KOD KLIJENATA SA **IZBEGAVAJUĆIM STILOM AFEKTIVNE VEZANOSTI** POSTOJI NEKOHERENTNOST I POTEŠKOĆE U PROCESU PRIČANJA SVOJE PRIČE.
- NAJČEŠĆI MODEL ORGANIZOVANJA KONTAKTA SA OKRUŽENJEM JE KROZ JAKU DESENZITIZACIJU I RETROFLEKSIJU.
- SKLONI SU DA PROJEKTUJU SOPSTVENA AGRESIVNA OSEĆANJA NA OKRUŽENJE.
- U TERAPIJSKOM KONTAKTU SA NJIMA, TERAPEUT MOŽE OSEĆATI ODBAČENOST I TEŠKOĆE PRI POKUŠAJIMA USKLAĐIVANJA, ŠTO TAKOĐE MOŽE BITI INFORMACIJA IZ POLJA IZ KOJEG KLIJENT DOLAZI.

(HARRIS, 1996)

- KLIJENTI KOJI **PRIPADAJU NEORGANIZOVANOM STILU AFEKTIVNE VEZANOSTI** U ISKUSTVIMA NAJRANIH KONTAKATA IMAJU NEPREDVIDIVE, NEORGANIZOVANE, ZBUNJUJUĆE I NASILNE ODNOSI.
- SA TEŠKOĆAMA IZRAŽAVAJU EMOCIJE, IMAJU VELIKE POTREBE KAO KLIJENTI I ČESTO NAPUŠTAJU TERAPEUTE.
- KROZ KONTRATRANSVER TERAPEUT MOŽE OSEĆATI STRAH, KAKO ZA KLIJENTA, TAKO I ZA SOPSTVENU BEZBEDNOST.
- KLIJENTI SA OVAKVIM ISKUSTVIMA AFEKTIVNIH VEZA, NAJČESŠĆE PRIPADAJU “**BORDERLINE**” STRUKTURAMA LIČNOSTI.

- OBRASCI AFEKTIVNIH VEZA NAJČEŠĆE NISU SVESNI, U SMISLU DA SE PRENOSE NA MISAO, DRUŠTVENI JEZIK ILI NARATIV I IZ TOGA OSTAJU NEFORMULISANA ISKUSTVA. TERAPEUTI IMAJU MOGUĆNOST DA UZ VEŠTINU I ISKUSTVO KREIRAJU NOV I REPARATIVAN ODNOS. TIME OMOGUĆAVAJU REKREACIJU ARHAIČNIH OBRAZACA.
- OVAJ PROCES, I AKO ČESTO BOLAN, VODI KA UCELJENJU.

KAKO STE VI,
KAKVI SU VAŠI ODNOSI?

HVALA NA PAŽNJI !

Gestalt **EAPTI-SEB**
Evropski akreditovan obrazovni
institut za psihoterapiju
Studio za edukaciju Beograd

MARIJANA
VELIČKOVIĆ